

Motion till riksdagen 2025/26:3948

av **Anders Ygeman m.fl. (S)**

med anledning av Proposition 2025/26:149 Legitimation och behörighet i den tioåriga grundskolan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undantaget som gör det möjligt för skolor med undervisning på engelska att anställa obehöriga lärare bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontrollerna i belastningsregistret i samband med utfärdande av lärarlegitimation behöver stärkas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att disciplinpåföljderna för lärare behöver bli mer effektiva och omfatta även lärare utan legitimation och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska införa krav på huvudmän att anmäla allvarliga fall med olämpliga och oskickliga lärare till Skolinspektionen, inklusive lärare som inte har legitimation, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om systemet bör ses över för att både öka andelen behöriga lärare och säkerställa att elever inte undervisas av olämpliga lärare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

När regeringen nu gör justeringar i lärarlegitimationssystemet är det viktigt att den också tar tillvara de rekommendationer som Riksrevisionen lämnat i sin rapport *2025/26:47 Riksrevisionens rapport om systemet för lärarlegitimation*. Bland annat pekar Riksrevisionen på finns brister som gör att olämpliga lärare kan fortsätta arbeta i skolan, samtidigt som undantag från behörighetskraven bidragit till att andelen obehöriga lärare i vissa skolformer är hög.

En central fråga handlar om att säkerställa att personer som visat sig olämpliga att arbeta med barn och unga inte kan fortsätta undervisa. I dag gör Skolverket ingen kontroll i belastningsregistret i samband med prövningen av lärar- och förskollärarlegitimation. Samtidigt är arbetsgivares skyldighet att begära utdrag ur belastningsregistret begränsad till nyanställningar. Det innebär att personer som visat sig olämpliga i vissa fall kan röra sig mellan olika skolor utan att det upptäcks i legitimationsprövningen. För att stärka skyddet för elever bör därför Skolverket ges möjlighet att göra registerkontroller i samband med ansökan om legitimation.

Riksrevisionens granskning visar också att det finns brister i hur olämpliga lärare följs upp. Det förekommer att lärare som avslutat sin tjänst efter olämpligt beteende kunnat få arbete vid andra skolor eftersom händelser inte rapporterats vidare. Därför behövs tydligare krav på att huvudmän ska anmäla allvarliga fall av olämpliga eller oskickliga lärare till Skolinspektionen. Ett sådant krav bör även omfatta lärare och förskollärare som saknar legitimation, inte minst eftersom en betydande andel av lärarna i skolan fortfarande är obehöriga. I samma syfte bör disciplinpåföljderna ses över så att de är ändamålsenliga och omfattar även personal utan legitimation.

Utöver dessa åtgärder finns det skäl att se över hur legitimationssystemet kan utvecklas så att andelen behöriga lärare ökar samtidigt som elever skyddas från att undervisas av olämpliga personer. En sådan översyn bör ta ett samlat grepp om hur systemet fungerar i praktiken och hur dess legitimitet och effektivitet kan stärkas.

I detta sammanhang bör regeringen också avskaffa undantag som bidrar till att kringgå kravet på behöriga lärare. Undantaget som den tidigare alliansregeringen införde 2010 och som innebär att skolor som bedriver en större del av undervisningen på engelska inte behöver anställa behöriga lärare undergräver både kvaliteten i undervisningen och principen om att elever ska möta behöriga lärare. I dag kan dessa skolor, till skillnad från andra skolor, tillsvidareanställa utländska lärare som saknar svensk lärarlegitimation.

Utvecklingen av engelskspråkig undervisning i svenska skolor har gått snabbt. Antalet skolor som bedriver undervisning på engelska har ökat kraftigt sedan undantaget infördes, samtidigt som granskningar från Skolinspektionen har visat på brister i hur undervisningen organiseras och genomförs. Socialdemokraterna vill därför sätta stopp för möjligheten att permanent anställa lärare utan svensk legitimation i dessa skolor.

Mot bakgrund av detta bör regeringen när man nu ser över lärarlegitimationen vidta åtgärder i linje med Riksrevisionens rekommendationer: ge Skolverket möjlighet att göra registerkontroll i samband med ansökan om legitimation, införa krav på huvudmän att anmäla allvarliga fall av olämpliga lärare till Skolinspektionen, se över disciplinpåföljderna så att de omfattar även icke legitimerade lärare, genomföra en bred översyn av legitimationssystemet samt avskaffa undantaget som gör det möjligt för engelskspråkiga skolor att anställa obehöriga lärare.

Anders Ygeman (S)

Linus Sköld (S)

Mats Wiking (S)

Robert Olesen (S)

Caroline Helmersson Olsson (S)

Rose-Marie Carlsson (S)

Niklas Sigvardsson (S)